

**περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης**

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Οι δράσεις του Παρατηρητηρίου το τελευταίο τρίμηνο

Ημερίδα στην Π.Ε. Χανίων: Παρουσίαση Αποτελεσμάτων & Καταγραφή τοπικών αναγκών

Χαρτογράφηση των Υποδομών παιδικής φροντίδας στην Περιφέρεια Κρήτης - Συνεργασία με την ΕΥΔ του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»

Επόμενα βήματα:

- Διεθνές Συνέδριο (23 Ιουνίου 2023)
- Πολιτισμική Διαμεσολάβηση

Οι δράσεις του Παρατηρητηρίου το τελευταίο τρίμηνο

Κατά το τελευταίο διάστημα το Παρατηρητήριο ανέπτυξε σειρά εκδηλώσεων, συναντήσεων και συνεργασιών που συνδέονται με την εθνική και περιφερειακή στρατηγική για την κοινωνική ένταξη (ΕΣΚΕ & ΠΕΣΚΕ). Αφορούν ειδικότερα:

- στην ενημέρωση φορέων κοινωνικής πολιτικής και ανάπτυξης σε ζητήματα φτώχειας, ανισοτήτων, υλικής και πολλαπλής αποστέρησης, αναγκών στην Κρήτη με έμφαση σε αγροτικές περιοχές, μέσω της διεξαγωγής Ημερίδων στις Περιφερειακές Ενότητες Π.Ε. Ρεθύμνου & Λασιθίου.
- στην καταγραφή και τεκμηρίωση αναγκών με τη συμμετοχή τοπικών φορέων και τη διασύνδεσή τους με τον σχεδιασμό παρεμβάσεων και προγραμμάτων στη βάση και των στοιχείων της έρευνας
- στην ανάδειξη καινοτόμων πρακτικών που αναπτύσσονται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διαπεριφερειακό επίπεδο.

Ημερίδα στην Π.Ε.

Χανίων

Το Παρατηρητήριο παρουσίασε τα ερευνητικά του αποτελέσματα και κατέγραψε τοπικές ανάγκες σε Ημερίδα που διεξήγαγε στην Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Χανίων.

Σύμφωνα με τα πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat τα οποία παρουσιάστηκαν (1^{ος} ερευνητικός άξονας), την τελευταία 15ετία καταγράφεται σημαντική επιδείνωση στο επίπεδο διαβίωσης στην Ελλάδα και την Κρήτη το οποίο υπολείπεται σημαντικά του αντίστοιχου μέσου όρου των χωρών της ΕΕ-27. Παρά το γεγονός ότι την περίοδο 2015-2019 παρατηρείται σημαντική μείωση του κινδύνου σχετικής φτώχειας (με βάση ένα διαχρονικά σταθερό όριο φτώχειας), αυτή εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά του επιπέδου ευημερίας που παρουσίαζε η χώρα πριν την οικονομική κρίση.

Η πανδημία (covid-19) ανέκοψε επίσης την πτωτική αυτή τάση, οδηγώντας ξανά σε μικρή αύξηση. Αν και ο κίνδυνος φτώχειας στην Κρήτη κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα από το σύνολο της χώρας, η δυνατότητα των νοικοκυριών να καλύψουν με τα διαθέσιμα εισοδήματά τους κρίσιμες για την ευημερία και την κοινωνικότητά τους ανάγκες, είναι πιο περιορισμένη από τον εθνικό μέσο όρο. Για παράδειγμα, η κατανάλωση στην Κρήτη συρρικνώθηκε σημαντικά μεταξύ των ετών 2014 και 2020, περιοριζόμενη όλο και περισσότερο στην κάλυψη βασικών ειδών διατροφής, έναντι της υγείας.

Η αδυναμία που παρατηρείται στην ικανότητα των επιδομάτων να μειώσουν τη φτώχεια και την ανισότητα στην Ελλάδα, εντοπίζεται εντονότερη στην Κρήτη, γεγονός που ενισχύει την αναγκαιότητα για περαιτέρω ανάπτυξη των κοινωνικών παροχών σε είδος (εκπαίδευση, παιδική φροντίδα, απασχόληση, φροντίδα ηλικιωμένων κ.α.) και της κοινωνικής επένδυσης στο νησί.

Η κοινωνική γεωγραφία της αποστέρησης ανά Περιφερειακή Ενότητα Κρήτης έδειξε (3^{ος} ερευνητικός άξονας) πως η ΠΕ Χανίων δεν εμφανίζει εκτεταμένες ζώνες αποστέρησης αλλά επιμέρους θύλακες στον ορεινό όγκο της και στις ιστορικές συνοικίες του Κουμ Καπί και της Σπλάτζια. Στις τελευταίες παρατηρείται συνύπαρξη ευάλωτων νοικοκυριών με μια μεσαία τάξη σχετικά εύπορων νοικοκυριών που συγκροτείται ως απότοκο της διαδικασίας τουριστικοποίησης του χώρου αλλοιώνοντας, ωστόσο, την ανθρωπογεωγραφία και την πολιτισμική του ταυτότητα.

Εντοπίζονται προβλήματα οικονομικής ανέχειας, αναγκών φροντίδας ηλικιωμένων και πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ατόμων και ενεργειακής απόδοσης κτιρίων. Διακρίνεται στο πλαίσιο αυτό, η σημασία των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων κοινοτικής ανάπτυξης για την καταπολέμηση της χωρικής αποστέρευσης, τη διατήρηση της πλούσιας ιστορικής κληρονομιάς και ταυτότητας των συνοικιών, την ανάπτυξη ενός δικτύου κοινωνικής φροντίδας με αναβαθμισμένες κοινωνικές υπηρεσίες και το χτίσιμο κοινωνικού κεφαλαίου αλληλεγγύης και συλλογικής δράσης από τα κάτω.

Από τη συμμετοχή των κοινωνικών υπηρεσιών της Π.Ε. Χανίων, καταγράφηκαν ανάγκες περιοχών που σχετίζονται με τη στέγαση, την ενδοοικογενειακή βία, την παραβατικότητα εφήβων, τη δυσκολία προσβασιμότητας σε υπηρεσίες, την ανεργία άνω των 50 ετών, τη χρήση ουσιών, τη γήρανση και ερημοποίηση των αγροτικών περιοχών. Επίσης, την έλλειψη υπηρεσιών για την ψυχική υγεία, τη μοναξιά και την ευαλωτότητα των ηλικιωμένων, την έλλειψη δομών υποστήριξης ΑΜΕΑ και βρεφών, τη χωρική απομόνωση, τη στελέχωση υπηρεσιών και παροχή κινήτρων απασχόλησης σε απομακρυσμένες περιοχές. Σημειώθηκε ιδιαίτερα η απουσία υπηρεσιακών δομών για την υποστήριξη

όλων των πληθυσμιακών ομάδων στο νότιο τμήμα της Π.Ε. Χανίων και σε άλλες αγροτικές και απομακρυσμένες παροχές της Κρήτης, οι οποίες έρχονται αντιμέτωπες με πολλαπλές μορφές αποκλεισμού.

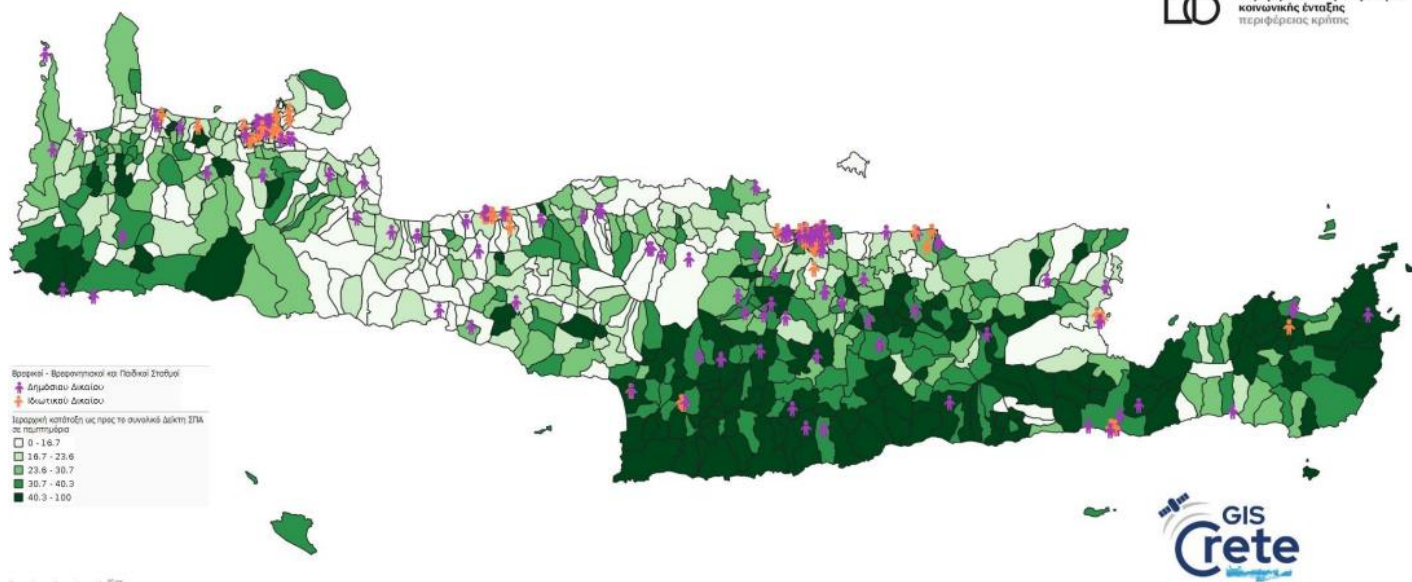
Την ημερίδα παρακολούθησαν δια ζώσης και εξ αποστάσεως, θεσμικοί & υπηρεσιακοί εκπρόσωποι της Περιφέρειας και των Δήμων της Π.Ε. Χανίων και άλλων Π.Ε. της Κρήτης, Περιφερειών και αντίστοιχων Παρατηρητηρίων της Ελλάδας, ερευνητικών και άλλων φορέων.

Υλικό Εκδήλωσης:

<https://socialobservatory.crete.gov.gr/index.php?com=files&item=5>

Χάρτης 3 Απεικόνιση Πολλαπλής Αποστέρησης σε σχέση με τις υπάρχουσες δομές παιδικής φροντίδας

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

Έρευνα Χαρτογράφησης (mapping) των Υποδομών Παιδικής Φροντίδας στην Περιφέρεια Κρήτης

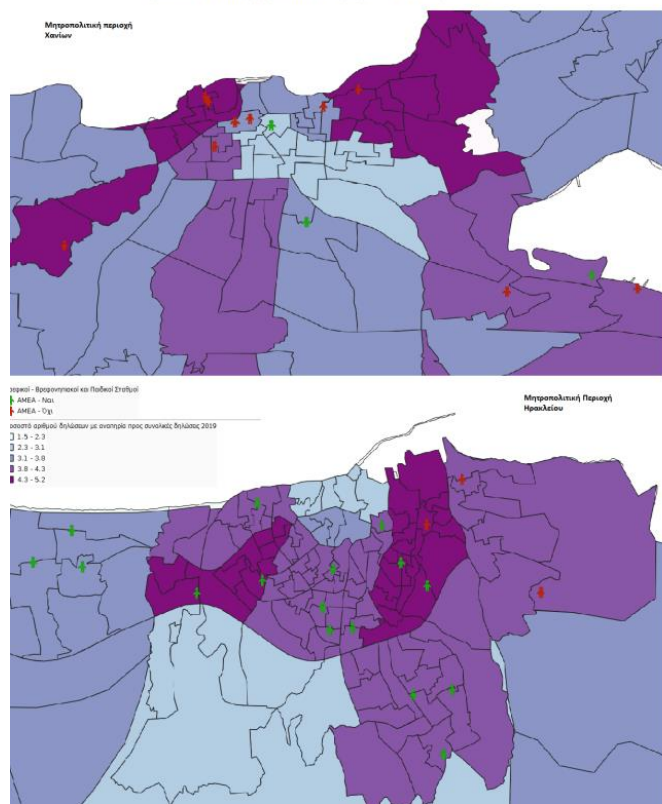
Το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης σε συνεργασία με την ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη», πραγματοποίησε χαρτογράφηση (mapping) των αναγκών παιδικής φροντίδας (βρεφικοί – παιδικοί – βρεφονηπιακοί σταθμοί) σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης. Η έρευνα ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο 2023.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε προκειμένου να υποστηρίξει τη διατύπωση κριτηρίων επιλογής έργων υποδομών Παιδικής Φροντίδας, του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027.

Σύμφωνα με τα γενικά συμπεράσματα, συνολικά στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν 192 Βρεφικοί, Βρεφονηπιακοί και Παιδικοί σταθμοί (Δημόσιοι και Ιδιωτικοί). Σε σχέση με τον φορέα λειτουργία τους, στην μεγάλη τους πλειοψηφία οι δομές αυτές είναι δημόσιες και παρέχονται από τους Δήμους (σε ποσοστό περίπου 59,4%).

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση Δομών Παιδικής Φροντίδας βρίσκεται στα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως αυτά των Ηρακλείου και Χανίων. Στα αστικά κέντρα, εντοπίζεται και το σύνολο των ιδιωτικών σταθμών παιδικής φροντίδας. Αντίθετα οι αγροτικές και ορεινές περιοχές, όπου ο δείκτης πολλαπλής αποστέρησης είναι υψηλότερος η ανάγκη για παιδική φροντίδα καλύπτεται από τις δημόσιες δομές. Σε αυτές τις περιοχές κάποιοι δήμοι (Σφακίων και Αμαρίου) δεν έχουν καμία δομή παιδικής ή βρεφικής φροντίδας, ενώ μια σειρά άλλων δήμων δεν διαθέτουν καθόλου δομές για την φιλοξενία βρεφών (Βιάννου, Οροπεδίου Λασιθίου, Ανωγείων, Καντάνου – Σελίνου και Κισσάμου).

Χάρτης 5 Απεικόνιση δομών που ανάλογα με την προσαρμοστικότητα των ΑΜΕΑ σε σχέση με τις φορολογικές δηλώσεις ΑΜΕΑ στις μητροπολιτικές περιοχές Χανίων και Ηρακλείου

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Κρήτη», Χαρτογράφηση των υποδομών παιδικής φροντίδας, Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων, Επεξεργασία Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης, (2022)

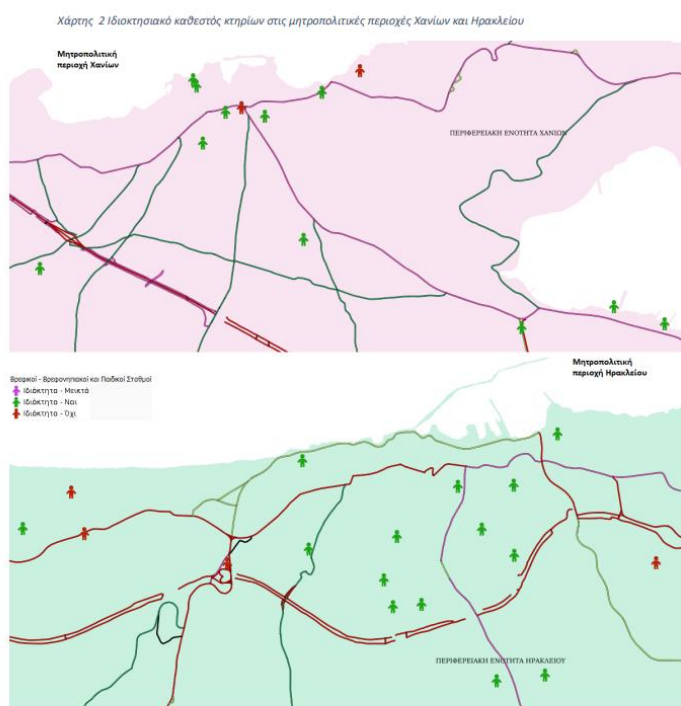
Αναφορικά με την επάρκεια του προσωπικού, το 76% των δημόσιων δομών παιδικής φροντίδας αναφέρει ότι το υφιστάμενο προσωπικό δεν επαρκεί με τη μεγαλύτερη ανάγκη να εντοπίζεται στην έλλειψη βρεφονηπιοκόμων (ποσοστό 57%) ενώ αναφέρονται ελλείψεις σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό και θέματα κατάρτισης του προσωπικού.

Οι υφιστάμενες δημόσιες δομές παιδικής φροντίδας δεν καλύπτουν τις διαπιστωμένες ανάγκες. Συγκεκριμένα, ενώ ο πληθυσμός κάτω των 4ων ετών στην Περιφέρεια Κρήτης αριθμεί περισσότερα από 27.000 βρέφη και νήπια, οι δημόσιες δομές εξυπηρετούν 5.102 ωφελούμενους, ενώ οι αιτήσεις στις δομές αυτές ανέρχονται στις 9.289 για το έτος 2021.

Αν εξεταστεί ο βαθμός κάλυψης των αιτουμένων για την εξυπηρέτησή τους από τις υφιστάμενες δημόσιες υποδομές, διαπιστώνεται εξαιρετικά μεγάλη υστέρηση σε υποδομές φροντίδας βρεφών (κάτω των 2,5 ετών): Οι αιτήσεις των βρεφών στην περιφέρεια Κρήτης καλύπτονται σε ποσοστό 34,16% και των νηπίων σε ποσοστό 70,06%.

Η μεγαλύτερη υστέρηση σε αριθμό δομών παρατηρείται στα μεγάλα αστικά κέντρα Ηρακλείου και Χανίων. Ειδικότερα στο πολεοδομικό συγκρότημα του Ηρακλείου, που περιλαμβάνει τους Δήμους Ηρακλείου και Μαλεβιζίου, το ποσοστό κάλυψης των αιτήσεων για βρέφη κάτω των 2,5 ετών στο δήμο Ηρακλείου φτάνει μόλις στο 22,20% του συνόλου των αιτήσεων στο Δήμο Ηρακλείου ενώ τα νήπια άνω των 2,5 ετών οι αιτήσεις καλύπτονται σε ποσοστό 51,31%. Στο Δήμο Μαλεβιζίου, τα αντίστοιχα ποσοστά φτάνουν στο 11,8% για βρέφη και στο 73,6% για νήπια. Στο Δήμο Χανίων τα ποσοστά κάλυψης των αιτήσεων φτάνουν στο 12,3% και 55,9% αντίστοιχα για βρέφη και νήπια. Ενώ στο Δήμο Χερσονήσου, τα αντίστοιχα ποσοστά κάλυψης των αιτήσεων είναι 27,4% για βρέφη και 67% για νήπια. Στα ποσοστά κάλυψης των αναγκών σε φροντίδας βρεφών ακολουθεί ο Δήμος Σητείας με ποσοστό 36,7%.

Όσον αφορά στις υφιστάμενες κτιριακές υποδομές, η γενική εικόνα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης δείχνει ότι περίπου τα δύο τρίτα των κτηρίων είναι σε καλή ή πολύ καλή κατάσταση, το ένα τρίτο σε μέτρια και μόλις το 6% σε κακή όπου όμως η κακή κατάσταση, που κυρίως αφορά σε στατικά προβλήματα.

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Κρήτη», Χαρτογράφηση των υποδομών παιδικής φροντίδας, Επεξεργασία Περιφερειακού Παρατηρητήριου Κοινωνικής Ένταξης, (2022)

Εστιάζοντας στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των κτηρίων στα οποία στεγάζονται οι δημόσιοι παιδικοί και βρεφικοί σταθμοί στην μεγάλη τους πλειοψηφία (περίπου τα δύο τρίτα των δομών σε επίπεδο Κρήτης) ανήκουν στους δήμους, ενώ στις υπόλοιπες δομές το ιδιοκτησιακό καθεστώς καλύπτεται με χρησιδάνειο – παραχώρηση ή μίσθωση ιδιωτικών κτιρίων.

Από την έρευνα διαπιστώνεται ότι σε επίπεδο Κρήτης, μόλις δύο στους τρεις παιδικούς συμμορφώνονται με το ΠΔ.99/2017.

Τέλος, σε σχέση με την προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία σε επίπεδο περιφέρειας Κρήτης φαίνεται

ότι στις μισές δομές περίπου δεν εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα ΑΜΕΑ.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στη χρηματοδότηση νέων βρεφικών-βρεφονηπιακών σταθμών στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, αλλά και στους δήμους όπου δεν υπάρχει καμία δομή παιδικής ή βρεφικής φροντίδας, όπως και στη μετεγκατάσταση σε νέα κτίρια για δομές που λειτουργούν σε μισθωμένα ιδιωτικά κτήρια.

Επιπλέον αναδεικνύεται εξέχουσας σημασίας, η χρηματοδότηση για την αποκατάσταση των στατικών προβλημάτων των υφιστάμενων ιδιόκτητων υποδομών, την αποκατάσταση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ, αλλά και της συμμόρφωσης των υφιστάμενων κτιριακών υποδομών με το ΠΔ.99/2017.

Πλήρες κείμενο έρευνας:

Μέσω του Περιφερειακού Παρατηρητήριου Κοινωνικής Ένταξης:

<https://socialobservatory.crete.gov.gr/index.php?com=pub&id=19>

Μέσω της ΕΥΔ του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»:

<https://www.pepkritis.gr/news/%cf%87%ce%b1%cf%81%cf%84%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%cf%86%ce%b7%cf%83%ce%b7-mapping-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%85%cf%80%ce%bf%ce%b4%ce%bf%ce%bc%cf%8e%ce%bd-%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82/>

“

Τα επόμενα βήματα

Στις 23 Ιουνίου 2023 το Παρατηρητήριο έχει προγραμματίσει τη διεξαγωγή Διεθνούς Συνεδρίου, με τίτλο:

Στο συνέδριο θα παρουσιαστούν θέματα που αφορούν στην αντιμετώπιση της φτώχειας και της αποστέρησης μέσα από τη διεθνή και ευρωπαϊκή εμπειρία, από την ευρωπαϊκή εμπειρία, τα πρόσφατα δεδομένα για την Περιφέρεια Κρήτης μέσα από το έργο του παρατηρητηρίου σε επιμέρους χωρικές ενότητες, πολιτικές και χρηματοδοτήσεις από την ΕΕ.

Ταυτόχρονα έχουν ξεκινήσει όλες οι απαραίτητες προπαρασκευαστικές εργασίες για την διοργάνωση διεθνούς συνεδρίου του Παρατηρητηρίου το οποίο προβλέπεται να πραγματοποιηθεί προς τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2023, στο Ηράκλειο.

Αναμένεται επίσης η νέα έκδοση των Κειμένων πολιτικής η οποία έχει ως θέμα τις διαστάσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Κρήτη, ενώ ολοκληρώνεται η Χαρτογράφηση των Κοινωνικών Υπηρεσιών και Προγραμμάτων της Κρήτης και την αποτύπωση τους τόσο στο Γεωπληροφοριακό σύστημα (GIS Crete) όσο και στην Λίστα Κοινωνικών Υπηρεσιών Κρήτης, τα οποία είναι διαθέσιμα στο ευρύ κοινό μέσω της ιστοσελίδας του Παρατηρητηρίου:

<https://socialobservatory.crete.gov.gr>

Τέλος, το Παρατηρητήριο συνεχίζει τον κύκλο συνεργιών που έχει ήδη ξεκινήσει να διαμορφώνει με τους φορείς τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της Κρήτης, αναφορικά με την τεκμηρίωση αναγκών σε περιοχές και ομάδες του πληθυσμού, στο πλαίσιο του σχεδιασμού και χρηματοδότησης δράσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνική ένταξη. Μεταξύ αυτών, σημειώνεται η σημαντική συνεργασία που αναπτύσσεται με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Ε.Π. Κρήτης (ΠΕΠ Κρήτης).

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Αβέρωφ 1, 71201, Ηράκλειο
t: +30 2813 412 442, -443
e: socialobservatory@crete.gov.gr
w: socialobservatory.crete.gov.gr

COPYRIGHT © ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE